

Competenties NT2 leerkracht

Post-hbo NT2 opleiding Hogeschool Rotterdam

HOGESCHOOL ROTTERDAM

March 17, 2017

Opgesteld door:
Rossum, C.H. van
Lobker, H.M.

Het Competentieprofiel NT2-docent

De leerkracht/docent NT2 is in staat en bereid een krachtige leeromgeving te creëren voor niet-Nederlandstalige leerlingen. Daartoe beschikt hij/zij over de volgende vakspecifieke en algemene kerncompetenties:

A De Vakinhoudelijke competenties

A.1 Taalgebruiker

A.1.1 De NT2-docent is een competente gebruiker van het Nederlands.

Om te kunnen voldoen aan deze eis dient de docent te beschikken over:

- een diploma op Hbo-niveau of hoger behaald aan een Nederlandstalige instelling of minimaal
- Masters Diploma (docent) Nederlands van buitenlandse universiteit,
- Staatsexamen programma II of CNAVt op hoogste functioneringsniveau, waarna een persoonlijk proeve van bekwaamheid geleverd kan worden.

Dit is een ingangseis zonder welke verdere assessment overbodig is.

A.1.2 De docent is in staat zijn/haar taalgebruik aan te passen aan de behoeften van tweedetaalleerders op verschillend niveau.

A.2 Taalbeschouwer

De NT2-docent laat zien dat hij/zij op de hoogte is van regels van taalgebruik en taalstructuur en deze op adequate wijze weet te hanteren.

Om te kunnen voldoen aan deze eis demonstreert hij/zij:

- kennis van taalhandelingen en pragmatische aspecten
- op de hoogte te zijn van de structuurkenmerken van het Nederlands zoals beschreven in (recente) grammatica's van het Nederlands voor gebruik in het onderwijs aan niet-Nederlandstaligen
- op basis van criteria als nut, frequentie en haalbaarheid keuzes hieruit te kunnen maken voor leerders met verschillende achtergrond en op verschillend niveau

- mondelinge en schriftelijke producten van leerders te kunnen analyseren en op basis daarvan in staat te zijn adequaat feedback te geven en prioriteiten te stellen
- Nederlandstalige authentieke doelt teksten waarmee leerders in aanraking (zullen) komen te kunnen analyseren en onderscheid te kunnen maken tussen voor de doelgroep relevante en minder relevante aspecten
- zijn/haar handelen in deze zaken te kunnen verantwoorden.

A.3 Vaststeller van de beginsituatie

De docent NT2 stelt zich op de hoogte van de beginsituatie van de individuele tweedetaalleerders in zijn/haar groep en is in staat zijn/haar onderwijsplanning hierop af te stemmen.

Om te kunnen voldoen aan deze eis zorgt de NT2-docent gegevens te achterhalen betreffende;

- etnische en culturele achtergrond en thuissituatie
- vooropleiding / beroepservaringen
- perspectieven, ambities, behoeften en doelsituatie
- (taal)leergedrag
- taalvaardigheid Nederlands
- ervaring met leren van andere talen
- een doelgroepenanalyse kunnen maken

en laat zien dat hij de consequenties voor het didactisch handelen beseft door adequate besluiten inzake:

- groeperingsvormen
- geschiktheid van lesmateriaal en mogelijke aanpassingen
- interne differentiatie
- eventuele verwijzing van cursisten naar andere groepen/instellingen.
- eventueel inzetten van ondersteunende disciplines zoals logopedie
- educatief kunnen ontwerpen

A.4 Begeleider van het leerproces

De NT2-docent heeft voldoende kennis en vaardigheid op het gebied van vakinhoud en didactiek om een krachtige leeromgeving tot stand te brengen.

Om te kunnen voldoen aan deze eis moet de docent beschikken over kennis betreffende:

- opvattingen over leren en de wijze waarop deze principes gerealiseerd worden in leergangen of ander lesmateriaal
- opvattingen over taal en de wijze waarop deze tot uiting komen in lesmateriaal
- gangbare opvattingen over het verloop van taalverwervingsprocessen
- mogelijke trajecten in en buiten de eigen instelling
- bestaande materialen en technieken (waaronder ict) en criteria om deze te beoordelen
- diverse werkvormen voor afzonderlijke en geïntegreerde vaardigheden, inclusief buitenschoolse opdrachten en taalstages
- werkvormen gericht op het stimuleren van zelfwerkzaamheid
- differentiatiemogelijkheden
- bestaande niveaubeschrijvingen en doelen voor geïntegreerde en onderscheiden vaardigheden
- specifieke problemen die zich kunnen voordoen bij de verwerving van afzonderlijke vaardigheden en de wijze waarop deze aangepakt kunnen worden
- feedbackstrategieën
- factoren die het onderwijsleerproces kunnen belemmeren of bevorderen.
- interculturele en communicatieve vaardigheden
- aspecten van verbale en non-verbale communicatie kunnen interpreteren en hanteren
- thematisch werken
- inzetten van relevante thema's voor de deelnemers
- het werken met "moeilijke" deelnemers
- projectmatig werken

Op basis van deze kennis en die over zijn leerlingen/cursisten kan de NT2-docent:

- functionele korte en lange termijndoelen formuleren, deze nastreven in zijn didactisch handelen en inzichtelijk maken voor de tweedetaalleerders en daarbij rekening houden met noodzakelijke deelvaardigheden
- bij deze doelen lesmateriaal selecteren en in geval dit materiaal een leergang is, indien noodzakelijk aanvullend materiaal selecteren en ordenen
- op adequate wijze werkvormen en groeperingsvormen selecteren en toepassen
- op verantwoorde wijze gebruik maken van audiovisuele en interactieve media
- een onderwijsleersituatie creëren waarin sprake is van een gevarieerd mondeling en schriftelijk taalaanbod gericht op volwaardige communicatie en met oog voor betekenisonderhandeling
- een klimaat creëren waarin taalproductie en interactie gestimuleerd worden
- de uitbreiding van taalvaardigheid buiten de onderwijscontext stimuleren
- adequate en constructieve feedback geven
- rekening houden met de capaciteiten van individuen door op adequate wijze gebruik te maken van differentiatietechnieken
- zijn instructieactiviteiten en instructietijd effectief managen.
- dramatische vorming/ dramatische werkvormen inzetten

- tweegesprekken voeren met de deelnemers
- de rol van docent, coach, mentor, loopbaanbegeleider, agoog en bemiddelaar afwisselend kunnen gebruiken
- contactmoment met Nederlanders in het onderwijs- en vormingsproces inbouwen en beschikt ook over een netwerk in deze

A.5 Evaluator

De NT2-docent erkent het belang van evaluatie in het onderwijsleerproces, is in staat op verantwoorde wijze gegevens te verzamelen over het leergedrag en de talige ontwikkeling van tweedetaalleerders, deze op juiste wijze te interpreteren en op basis daarvan besluiten te nemen aangaande planning op de korte en/of lange termijn.

Om te kunnen voldoen aan deze eis is de docent op de hoogte van:

- de functie van verschillende vormen van evaluatie zoals vorderingen meten, niveau vaststellen, diagnostiseren of examens, en de consequenties daarvan voor de aard van het evaluatieinstrument
- gestandaardiseerd, curriculumonafhankelijk toetsmateriaal en de voordelen en beperkingen daarvan
- curriculumafhankelijke evaluatie en de wijze waarop deze ontworpen kan worden
- andere assessmentprocedures zoals het bijhouden van een taalportfolio en de wijze waarop gesimuleerde of directe taken ontworpen kunnen worden
- de wijze waarop scores op bestaande toetsen geïnterpreteerd dienen te worden
- adequate en eenduidig interpreteerbare beoordelingscriteria
- de rol van zelfbeoordeling in het onderwijsleerproces en de wijze waarop men daarmee omgaat.

Zij laten dit zien door:

- het gebruik van gevarieerde en voor het doel geschikte toetsen en assessmentprocedures
- de leerders systematisch te volgen en de bevindingen vast te leggen in een cursistendossier
- de verkregen gegevens te vertalen in onderwijsinrichting en/of didactisch/remediërend handelen
- de individuele leerders te voorzien van informatieve feedback
- adequaat te communiceren met derden over de voortgang van de cursist
- het reflecteren van cursisten op hun leergedrag en taalvaardigheidsontwikkeling te stimuleren door zelfreflectie en hen in staat te stellen op grond daarvan zelf prioriteiten te stellen.

B De Algemene NT2-docentcompetenties

B.1 Pedagogische competentie

De NT2-docent geeft op een bezielende manier leiding, scheidt een vriendelijke coöperatieve sfeer en zorgt voor een open communicatieve leeromgeving. Hij scheidt een veilig klimaat in de klas en bevordert de emancipatie van de tweedetaalleerders.

Om te kunnen voldoen aan deze eis is de docent op een praktisch niveau op de hoogte van:

- interculturele communicatie
- groepsdynamica
- mogelijke gevolgen van traumatische ervaringen
- de mogelijkheden en ambities van de cursisten en de trajecten die daartoe leiden,
- is zich bewust van de implicaties van deze zaken voor eigen handelen

en laat dit zien door:

- goed contact met de cursisten
- goede samenwerking met de leerlingen en zorgen voor onderlinge samenwerking
- een goed evenwicht tussen sturing en het geven van eigen verantwoordelijkheid
- een veilig klimaat in de klas
- adequaat omgaan met sociale, juridische, psychologische probleemsituaties
- zicht houden op zijn/haar taak binnen het grotere traject
- bevorderen van autonoom gedrag en motiveren tot leren
- het tonen van respect en het oog hebben voor de verschillende waarden en normen

B.2 Organisatorische competentie

De NT2-docent zorgt voor een overzichtelijke, ordelijke, taakgerichte en stimulerende sfeer en is systematisch in het bijhouden en ordenen van gegevens.

Om te kunnen voldoen aan deze eis is de docent op praktisch niveau bekend met:

- relevante aspecten van klassenmanagement
- organisatorische aspecten van verschillende soorten leeromgevingen in en buiten de school
- het kwaliteitssysteem van de instelling

en laat dit zien door:

- op een consequente manier concrete, functionele en door de deelnemers gedragen procedures en afspraken te hanteren
- een planning aan te houden die bij de deelnemers bekend is
- adequaat om te gaan met de tijd
- te zorgen voor duidelijke instructies en doelen
- het systematisch bijhouden van cursistendossiers
- voldoen aan de afgesproken procedures voor kwaliteitszorg

B.3 Competent in het samenwerken met collega's

De docent NT2 is zich bewust van zijn verantwoordelijkheid in het samenwerken met collega's en heeft voldoende kennis en vaardigheden om een professionele bijdrage te leveren aan een goed pedagogisch en didactisch klimaat op de school, aan goede werkverhoudingen en een goede schoolorganisatie.

Om te kunnen voldoen aan deze eis is de docent op een praktisch niveau op de hoogte van:

- methodieken voor samenwerking en intervisie
- geëigende overlegstructuren en bevoegdheden
- instrumenten voor taalbeleid

en laat dit zien door:

- informatie die voor de voortgang van het werk van belang is te delen met collega's en/of duale partners en gebruik te maken van informatie die hij/zij van hen krijgt
- een constructieve bijdrage te leveren aan verschillende vormen van overleg
- collegiale consultatie en intervisie te geven en ontvangen
- open te staan voor constructieve feedback op eigen functioneren
- bereidheid te tonen om additionele taken op zich te nemen

B.4 Competent in reflectie en ontwikkeling

De NT2-docent denkt regelmatig na over zijn beroepsopvattingen en zijn professionele bekwaamheid. Hij/zij streeft ernaar zijn beroepsuitoefening bij de tijd te houden en te verbeteren.

Om te kunnen voldoen aan deze eis is de docent bekend met:

- vaktijdschriften en de voor hem/haar relevante inhoud daarvan
- de onderwijspraktijk in andere onderwijsorganisaties en actuele ontwikkelingen op het gebied van inhouden, werkwijze en organisatievormen

- actuele ontwikkelingen in maatschappij en bedrijfsleven die relevant zijn voor het onderwijs en hij/zij laat dit zien door:
  - planmatig te werken aan de ontwikkeling van zijn/haar bekwaamheid op basis van een goede analyse van zijn/haar competenties
  - het bijhouden van vakliteratuur
  - het bezoeken van studiedagen, conferenties of cursussen
  - het openstaan voor informatie van cursisten, en collega's en collegiale hulp in de vorm van bijvoorbeeld intervisie of supervisie

B.5 Competent in het samenwerken met de omgeving

De NT2-docent levert in het belang van zijn/haar cursisten en de school zijn/haar bijdrage aan een goede samenwerking met mensen en instellingen in de context van de school.

Om te kunnen voldoen aan deze eis is de docent bekend met:

- de leefwereld van de cursisten en in het geval van voortgezet onderwijs die van de ouders of verzorgers
- samenwerkingsverbanden tussen onderwijs en bedrijfsleven of maatschappelijke instellingen en weet hoe hij ervoor kan zorgen dat het binnen- en buitenschoolse leren en de interne en externe begeleiding van zijn/haar cursisten goed op elkaar afgestemd zijn

en hij laat dit zien door:

- op een professionele manier informatie aan belanghebbenden te verschaffen en gebruik te maken van via hen verkregen informatie
  - op een constructieve manier deel te nemen aan overleg
  - te netwerken
  - follow-ups te organiseren
- zijn professionele opvattingen en werkwijzen aan hen te verantwoorden en zonodig aan te passen.

C De Specialistische NT2-docentcompetenties

In deze rubriek worden competenties beschreven die gezien hun specifieke karakter niet van toepassing zijn op iedere Nt2-docent. Er zullen ongetwijfeld meer specifieke competenties zijn die haar niet

beschreven worden. Om die reden zijn er twee uitgewerkt en verder nog enige mogelijkheden beschreven. Indien van toepassing kunnen deze en andere specialistische competenties op analoge wijze uitgewerkt worden.

C.1 Alfabetisering

De alfabetiseringsdocent beschikt over de eigenschappen zoals beschreven in het basisprofiel, is daarenboven bekwaam in de omgang met zeer laagopgeleide tweedetaalleerders en beheerst de didactiek van het aanvankelijk lees- en schrijfonderwijs.

Om te kunnen voldoen aan deze eis is de docent op de hoogte van:

- de problemen die ongeletterden ervaren zowel in als buiten het onderwijs
- het verschil tussen analfabetisme en het beheersen van een ander schrift en de implicaties daarvan voor het onderwijs
- vakliteratuur over alfabetisering
- didactiek van het aanvankelijk lees- en schrijfonderwijs

en laat hij/zij dit zien door:

- duidelijk onderscheid te maken tussen mondelinge en schriftelijke taalverwerving, oog te hebben voor de verschillende niveaus van mondeling taalgebruik van cursisten en daarnaar te handelen door adequaat te differentiëren
- adequaat om te gaan met het feit dat cursisten nauwelijks of geen ervaring hebben met elementaire studievvaardigheden en schoolse conventies
- zicht te hebben op de (ook niet onderwijsgebonden) capaciteiten van de cursisten en te adviseren over hun mogelijkheden voor stages in bedrijfsleven of maatschappelijke instellingen

C.2 Docent in geïntegreerde of duale trajecten

De NT2-docent in een geïntegreerde of duale onderwijscontext is zich bewust van zijn verantwoordelijkheid voor het adequaat bevorderen van de tweedetaalontwikkeling van zijn/haar cursisten binnen een context waarin vakinhouden centraal staan. Zij/hij werkt dan ook intensief samen met de betrokken vakdocent(en). Hij/zij voldoet verder aan de eisen zoals gesteld in het basisprofiel.

Om te kunnen voldoen aan deze eis is de docent op de hoogte van:

- vormen van inhoudgericht taalonderwijs, de onderliggende principes en de consequenties daarvan voor de inrichting van het onderwijs
- de inhoud, de aard van het vakonderwijs/thema in kwestie en de wijze van denken daarin
- de functionele eisen die aan het mondelinge en schriftelijke taalgebruik in dat vak/ die functioneringomgeving gesteld worden bij de uitoefening van het beroep zowel tijdens leerwerkstages als na afronding van de opleiding

en hij/zij laat dit zien door:

- op een constructieve en intensieve wijze samen te werken met de vakcollega/duale partners
- doelen te formuleren gekoppeld aan de vakinhouden/thematische inhouden
- zicht te hebben op aspecten(vakwoorden bijvoorbeeld) die typisch onder verantwoordelijkheid van de vakdocent vallen en welke zaken de taaldocent regarderend
- NT2-didactiek en -uitgangspunten over te dragen op vakdocenten/duale partners
- in samenwerking met de vakdocent lesmateriaal te ontwikkelen, waarbij rekening gehouden wordt met het huidige niveau of niveaus van de cursisten, waarin bij de opbouw rekening gehouden wordt met de uiteindelijk te bereiken doelen.
- Het gedrag van de cursisten in de werkpraktijk te observeren en in staat te zijn praktijkgericht te evalueren.

C.3 Evaluatiedeskundige

Dit op grond van het feit dat instellingen geaccrediteerd zouden kunnen gaan worden op bekwaamheid om inburgeringstoetsen af te nemen. Het zou mogelijk en nuttig zijn voor een instelling om iemand te hebben die verantwoordelijk is voor de evaluatieprocedures. Iemand die meer weet van toetsing en assessment dan de gemiddelde docent en in staat is instrumenten/procedures te ontwikkelen en evalueren en leiding en training te geven aan collega's die het uitvoerende werk doen.

C.4 Innovatie en ontwikkeling

Hierbij zou men kunnen denken aan iemand die de verantwoordelijkheid heeft voor de ontwikkeling van nieuwe trajecten, onderwijsvormen en dergelijke. Dat zal iemand zijn die meer dan de gemiddelde docent weet over onderwijsvernieuwing en zeer goed op de hoogte is van maatschappelijke en bedrijfskundige ontwikkelingen.

C.5 Expert in onderwijs aan meertalige klassen

Met meertalige klassen worden groepen bedoeld waarin zowel Nederlandstaligen als van oorsprong niet-Nederlandstaligen les krijgen. Deze situatie doet zich op grote schaal voor in het voortgezet onderwijs, maar is ook mogelijk in het beroeps- en volwassenenonderwijs. Deze docent is goed op de hoogte van specifieke didactiek voor deze groepen en is in staat zijn/haar collega's te begeleiden en instrueren. Dit aspect kan nog verder uitgewerkt worden naar aanleiding van bijvoorbeeld de kennis en ervaring die is verzameld in 'Taalgericht vakonderwijs' en 'Werken in een kleurrijke school' van Maaïke Hajer.

C.6 Expert in het werken met groepen ouders

In de praktijk is in het werken met ouders ervaring opgedaan in het basisonderwijs en in de voorschoolse periode (onder andere in het kader van de brede school). Ook in de basiseducatie en in club- en buurthuizen komen groepen ouders bijeen.

Taalondersteuningsprojecten zoals 'Knoop het in je oren' en 'Opstap' zijn bedoeld om via de ouders te werken aan de taalstimulering van hun kinderen. Veel wordt in die groepen ook aan de vergroting van de taalvaardigheid van de ouders gewerkt. De schooltaal van het basisonderwijs is dan het aanknopingspunt voor de vergroting van de taalvaardigheid.